رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

Bemba | بيمبا | رَسُولُ الإِسْلاَمِ مُحَمَّدٌ ﷺ

Kasesema Wa Ubusilamu
Muhammad, amapaalo ya kwa
Lesa no mutende fibe pali wene

Komiti ya Bwina mano iya Butungulushi
Bwaikulu bwa Milimo ya Dini ku
Masjid Al-Haram na ku Masjid An-Nabawi

رَسُولُ الإِسْلَامِ مُحَمَّدٌ ﷺ

Kasesema Wa Ubusilamu Muhammad, amapaalo ya kwa Lesa no mutende fibe pali wene

اللَّجْنَةُ العِلْمِيَّةُ

بِرِئَاسَةِ الشُّؤُونِ الدِّينِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

Komiti ya Bwina mano iya Butungulushi Bwaikulu bwa Milimo ya Dini ku Masjid Al-Haram na ku Masjid An-Nabawi

بِسْمِ اللهِ الرَّحمَنِ الرَّحِيمِ

Kasesema Wa Ubusilamu Muhammad, amapaalo ya kwa Lesa no mutende fibe pali wene

Mw'ishina lya kwa Allah [Lesa], Uwa Luse wonse, Uwachikuku. Ubu bulondoloshi bwa mu bwipi pali Intumwa ya ciSilamu Muhammad (umutende bwa kwa Lesa na mapaalo fibe pali wene), ndelondolola ishina lyakwe, no lukota lwakwe, ne calo cakwe, no bwinga bwakwe, no butumwa bwakwe, na ico alesabankanya, ne fishibilo fya bukasesema bwakwe, ne Sharia yakwe, ne mibele ya balwani bakwe pali wene.

1- Ishina lyakwe na ulukota lwakwe na umushi umo afyelwemo no kukulilamo.

Kasesema bwa BuSilamu ni Muhammad umwana wa kwa Abdullah, umwana wa kwa Abdul-Muttalib, umwana wa kwa Hashim, uufuma mu luputo lwa kwa Isma'il umwana wa kwa Ibrahim, umutende ube pali bena.

Calibelele ukuti Kasesema wa kwa Lesa, Iburahimu, umutende ube pali wene, alifumine ku Shamu ukuya ku Makka, ali na muka wakwe Hajar e lyo no mwana wakwe umwaume Isimaili, ninshi acili mubutungu. Kabili alibapangile ukwikala mu

Makka pabufwayo bwakwa Lesa, Uwa Maka yonse kabili Uwa bukata. Elyo umulumendo akulile, Kasesema Iburahimu, umutende ube pali wene, alishile ku Makka, alikuulile pamo no mwana wakwe Isimaili, umutende ube pali bonse babili, iKaaba, In'ganda Iyamushilo. Abantu batampile ukufulaana mupepi na iyo N'ganda, e lyo na Makka yalisangwike incende ya kutunguluka iya bapepa Lesa, Shikulu wa cifyalilwa conse, abaleefwaisha ukucita ulwendo lwa mushilo ulwa Hajji. Kabili abantu balitwalilile mu kupepa Lesa no kumusumina mu bumo bwakwe ukulingana ne nsambu ya kwa Iburahimu, umutende ube pali wene, pa myanda ya myaka iingi.

Elyo panuma ya ifyo, kwalibako ukupenduka, kabinge imibele ya pa Lubalama lwa Arabia yalingene ne mibele ya mu fyalo fimbi fya pe sonde, umo imilimo ya kupepa utulubi yamwenekeshe sana: pamo nga ukupepa utulubi, ukushiika abana abakashana, ukucusha abanakashi, ukusosa ifya bufi, ukunwa ubwalwa, ukucita imilimo ya nsoni, ukulya ifyuma fya mwana wa nshiwa no kubuula amashindani...

Muli cino cifulo na muli iyi mibele, e mo afyalilwe Kasesema bwa ciSilamu, Muhammad mwana wa kwa Abdullah, uwa fuma mu luputo lwa kwa Ismail mwana wa kwa Ibrahim, umutende ube pali bena, mu mwaka wa 571 Miladiya. Wishi alifwile lintu

ashilafyalwa, na nyina nao alifwile ilyo ali ne myaka mutanda, kanshi asungilwe naba yama bakwe ba Abu Talib. Aikele nge nshiwa kabili umupiina, alelya no kuibombela ku milimo ya maboko yakwe.

2- Icupo icapalilwe na Baamaayo abapalilwe.

Ilyo aali ne myaka amakumi yabili na isano, aaupile umwanakashi uwacindama umwina Makkah, uwaitwa Khadijah mwana Khuwaylid, Allah amusekelele. Alikwete nankwe abaana abakashana bane na baume babili, lelo abaana bakwe abaume balifwile bakali abanono. Imibombele yakwe ku mukashi wakwe no lupwa lwakwe yali ya cikuuku no kutemwa ukukalamba. E mulandu wine umukashi wakwe Khadijah amutemenwe sana, nao wine alimubweseshe ukutemwa kumo kwine. Tatalile uku mulaba nangu papitile imyaka iingi ukufuma pa mfwa yakwe. Aalikeele alecinja impaanga no kupeela bacibusa ba kwa Khadijah, Allah amusekelele, mu kubacindika, no kulanga ubusuma pali wene, no kusunga ukutemwana kwabo.

3- Ukutendeka kwa Ubusokololo

Umutumwa Muhammad (insansa sha kwa Allah no mutende fibe pali ena) aali ne mibele yabukata ukutula apo Allah amubumbiile. Abantu bakwe baalemwita ati Uwa cishinka, Uwa busumino.

Aalebomba nabo mu milimo iyacindama, lelo aalipatile imicitile yabo iya kupepa kwa tulubi kabili teti abombeko nabo muli yene.

Na lintu afikile pa myaka amakumi yane ali mu Mecca, Allah alimusalile ukuti abe Umutumwa. Elyo Malaika Jibril, umutende ube pali wene, alimwishile na matendekelo ya Sura yakubalilapo iyaishile ukufuma mu Qur'an, ayo ni mashiwi Yakwe Uwatukuka ayaleti:

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ۝٣ الَّذِى عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥﴾

"Belenga mwi shina lya kwa Shikulu wobe, uwalengele

Alibumbile umuntu ukufuma mu cipute ca mulopa

Belenga! Na Shikulu obe ewa bupe kapekape.(3)

Uwasambilishe ukubomfya icilembelo(4)

Alisambilishe umuntu ifyo ashaishibe (5)".

[Surah Al-Alaq:1-5]

Elyo aile ku mukashi wakwe Khadijah, Allah amutemwe, umutima wakwe ninshi uletutuma. Kabili amwebele ifyacitike, nao amutekaniishe umutima. Awe ninshi aile nankwe ku mwana wa yama wakwe Waraqah bin Nawfal -uwali asangukile Umwina Kristu kabili alebelenga Attaurati ne Al-injiil- elyo Khadijah amwebele ati:

“we mwana wa yama, umfweni ku mwana wa munonko.” Waraqah nao amwipwishe ati: “we mwana wa munyinane, finshi ulemona?” Awe Intumwa ya kwa Allah, umutende ne chibote fya kwa Allah fibe pali ena, amwebele fyonse ifyo amwene. Elyo Waraqah amwebele ati:

(Uyu e Namusi uyo Lesa aishishe pali Mose, iye, nga fye nkaba umulumendo uwakosa kabili uwa mweo ilyo abantu bobe bakakutamfya. Awe Intume ya kwa Lesa (umuteende na mapalo ya kwa Lesa fibe pali wene) atile: «Bushe bene e bakantamfya?» Atile: Ee, takwaba umwaume nangu umo uwaisa na cilya wine waleta uo tabamulwishe, kabili nga ubo bushiku bobe bwansanga, nkakwafwa ubwafwilisho ubukalamba).

Mu Makkah, Qur'an yatwalilile ukwikila pali ena, iyo Jibril aleisalāmu aleikisha ukufuma kuli Shikulu wa fyalo fyonse, nga filya fine alemuletela ifilondololwa fya butumwa.

Alitwalilile ukwita abantu bakwe mu Bwina Isilaamu, lelo abantu bakwe balimusuulile no kumukaana. Bamulaile ifyuma no bufumu pa mulandu wakuti aleke Ubutumwa, nomba alikene fyonse ifyo. Bamwitile nga filya fine ifilolo fyaale-ita Intumwa ishamutangilile, abati: Ni Ng'anga, wa bufi, kabili ni musebanya. Balimutitikisha, balimucena umubili wakwe uwacindama, no kucusha abakonshi bakwe.

Na Umutumwa -amapalo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene- aatwalilile mu Mekka ukubilisha kuli Lesa, aleyako naku nshita ya Hajj na ku masoko ya nshita shimo aya bena Arabu, uko alekumana na bantu no kubalumbulwila Ubusilamu. Taalefwaya ne fya pano isonde nangu ubutungulushi, kabili taatiinishe no lupanga, pantu taakwete amaka ya buteko kabili taali mfumu. Kabili pa kutendeka kwa bubele bwakwe, abilishe icishingo ca kuti baleete icipasho ca fyo aishile nafyo ukufuma mu Qur'an Icikulu, naatwalilile ukusunga ici cishingo kuli balwani bakwe. E fyo abasumine muli wene ukufuma mu baSahaba abacindama, Lesa abatemwe bonse capamo.

Na ku Mecca, Allah alemucindika ne cipesha amano icikulu, ico ni Al-Israa ukuya ku Baitul-Maqdis, elyo lyakonkeshepo Al-Mi'iraaj nankwe ukuya ku mulu. Kabili cishibikwe ukuti Allah alimishe ku mulu Kasesema Iliyaasi na Al-Masiih, umutende ube pali bena, ngefi cishimikilwa mu Basilaamu na mu Bena Kristu.

Kasesema (amapalo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene) apokelele amashiwo ya Swalat ukufuma kuli Allah (Lesa) ku mulu; kabili iyi e Swalat iyo Abasilaamu baswali imiku isano cila bushiku. Na kabili, mu Makkah Al-Mukarramah, mwacitike icishibilo cimbi icikalamba, ico e kulapulwa kwa mweshi mpaka na

balelinganishanya Allah bau mwene.

Abakafiri ba ku Quraysh balibomfeshe inshila shonse pakumulesha, mukupitilisha mukumucitila amango nokulenga abantu ukumutaluka. Balifulilwe mukulomba ifipesha amano, kabili balombele ubwafwilisho ku maYuda pa kuti babapeele amashinshino ya kubafwa mukukansana na wene elyo nokulesha abantu ukumukonka.

Ilyo ulucusha lwa bakafiri ba mu Quraysh lwatwalilile pa Basumini, Kasesema -Swallallahu alaihi wasallam- alibasuminishe ukusamukila ku Habasha. Abebele ati: "Muli cilya calo mwaliba imfumu iyalungama, iyo kushili uucushiwa mu bufumu bwakwe, kabili yali ni mfumu ya Bwina Kristu." Eico amabumba yabili ya Basumini yalisamukile ukuya ku Habasha. Ilyo abasamukile bafikile mu Habasha, balondolwelele ku Mfumu Najashi pe dīni ilyo Kasesema Muhammad Swallallahu alaihi wasallam aishile nalyo. Imfumu yalisumine Ubwina islāmu no kulanda ati: "Wallahi, ici neco aishile naco Musa -Alayhis salaam- cifuma ku ntulo imo ine." Elyo ulucusha ukufuma ku bantu bakwe lwatwalilile pali wene na ku banankwe.

Kabili muli abo abamucetekele mu nshita ya Hajj mwali ibumba lya bantu abafumine ku Medina, abamulapile ukuti bakaba pa Busilamu na pa kumwafwa nga akakuka ukuya ku musumba wabo, uko akale baleita ati (Yathrib). E elyo asuminishe

abasumiine abashalile mu Makka ukukuka ukuya ku Musumba wa Bwina Kasesema, kanshi na bo balikukile, no Busilamu bwalisalengene mu Medina, ica kuti tamwashele nangu ni ng'anda imo iyo Ubusilamu bushayingilemo.

Panuma yakuti Kasesema (amapalo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene) aapwishishe imyaka ikumi na itatu mu Makkah ukwita abantu kuli Lesa, Lesa alimusuminishe ukukuka ukuya ku Madinah. Elyo alikukile (amapalo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene), atwalilile no mulimo wakwita abantu kuli Lesa, na mu Madinah emo amateekwa ya Bwina Islam yatalike ukwishila panono panono. Atampile no kutuma intume shakwe na makalata ku ntungulushi sha mitundu na ku shamfumu, alebeta ku Bwina Islam. Pali abo atumineko pali imfumu ya Bena Roma, imfumu ya Bena Persia, ne mfumu ya ku Egypt.

Mu musumba wa Madina mwacitike ukufisa kwa kasuba, kabili abantu baatiinine saana. Ici cacitike pa bushiku bwine ubwa imfwa ya kwa Ibrahim, umwana wa kwa Kasesema, insansa ne mitende ya kwa Allah fibe pali wene. Abantu elyo batile ati, “Akasuba kaafisa pa mulandu wa mfwa ya kwa Ibrahim.” Apo Kasesema, insansa ne mitende ya kwa Allah fibe pali wene, nao atile:

(إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَكْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ، وَلَا لِحَيَاتِهِ، وَلَكِنَّهُمَا مِنْ آيَاتِ اللهِ يُخَوِّفُ اللهُ بِهِمَا عِبَادَهُ).

"Mu cine, akasuba no mwenshi tafifiitila imfwa ya muntu nelyo umo, nangu ni pa bumi bwakwe, lelo ni fimo ifya mu filangililo fya kwa Allah (Lesa) , Allah (Lesa) atiinishishamo abasha bakwe"[1].

Nga Kasesema (amapalo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene) aali ni kashimika wa bufi kabili uwaipekanya, nga alitangishe ukutiinya abantu pa kumukaana no kusosa ati: 'Akasuba kalifimbwa pa mulandu wa mfwa ya mwana wandi umwaume; kanshi cikaba shani kuli uyo uukankaana?'

Kabili Umutumwa, amapalo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene, Shikulu wakwe alimubumbile ne mibele isuma ishapwililika, kabili Lesa alimulondolwele mu mashiwi Yakwe ayati:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝٤﴾

"Na cine cine uli pa mibele iikalamba".

[Surah Al-Qalam:4],

Aali uwapangwa ne mibele yonse iisuma, nga bucine, bucishinka, uwakosa, bulungami, no kusunga ifilayo nangu fye ni ku balwani bakwe. Kabili aali no bupe, no kutemwa ukupeela isadaka

[1] Sahih Muslim (901)

ku bapina, abacula, abafwilwa na babulisha; no kufwaisha ukubatungulula ku nshila yalungama, no kubakwatila inkumbu, no kuicefya kuli bene. Fikafika apo umuntu uyo atamwishiba aleisa ukufwaya Kasesema (amapalo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene), kabili aleipusha Abasambi bakwe (Abasahaba) nangu ali pakati kabo tabaleumwishiba, kabili aleipusha ati: “Ninani muli imwe uyo witwa Muhammad?”

Imikalile yakwe yali cilolesho ca kupwililika no bucindami mu kucita kwakwe na bonse: umulwani ne cibusa, uwa pepi no wa kutali, umukalamba no munono, umwaume no mwanakashi, ne finama ne fyuni.

Ilyo Lesa apwilikishe idini yakwe pali wene, na Kasesema (umuteende ne nsansa sha kwa Allah fibe pali wene) yalifikilishe ubutumwa mu kupwililika konse, alifwile ali ne myaka amakumi mutanda na itatu. Muli iyo myaka, amakumi yane yali ya nshita ashilabikwa kuli bukasesema, e lyo amakumi yabili na itatu yali ya nshita ali kasesema kabili intume.

Na ashikilwe mu Madina, umusumba wakwe Kasesema -Lesa amupale no kumupela umutende-, kabili tashiile ifyuma nangufye ubupyani, kano fye imbongolo yakwe iyabuuta iyo aaleindelapo, kabili ne mpanga iyo apeleshe ku bantu abali mu lwendo

nga sadaka..[1]

Kabili Abantu abasumiine, abamucetekele, na bamukonkele, wali mukalamba nga nshi. Kabili Abasambi bakwe abacilile pali imyanda imo iya bali (100,000) e bacitile nankwe Hajj ya Kulekana (Hajjatul-Wadaa). Ici cacitike mupepi ne myeshi itatu ninshi talafwa. Kabili nalimo ici e cimo pa fyafiso fya kusungilila idini lyakwe no kusalangana kwalyo. Cine cine, abasangwa bakwe abo akushishe pa mibele isuma ne fishinte fya Busulamu, bali ni basangwa abacindeme nga nshi mu bulungami, na mu kutaluka ku fya calo, na mu buumba, na mu bucishinka, na mu kuipeela kuli ili idini ilikulu ilo batetekelemo.

Kabili abacindeme sana mu fibusa fyakwe, Lesa abatemwe bonse fye, mu cicetekelo, na mu mano, na mu milimo, na mu bufumacumi, na mu kusumina, na mu kulambula, na mu bushipa, e lyo na mu bupe, bali ni Abu Bakr As-Siddiq, na Omar bin Al-Khattab, na Uthman bin Affan, e lyo na Ali bin Abi Talib, Lesa abatemwe. Bena e bali pa kubala ukumucetekela no kumusumina. Kabili e bo bali ni Bakalifa panuma yakwe, abasendele ibendera lya Dini panuma yakwe. Tabakwete nangu cimo mu mibele ya pa Bwina Kasesema, kabili tapali ico abasalilepo ukucila ifibusa fyakwe fimbi, Lesa

[1] Sahih Al-Bukhari (4461) 6/15.

abatemwe.

Na Allah alicingilile Icitabo Cakwe ico aishile naco na Sunnah yakwe, ne mikalile yakwe, ne fyebo fyakwe, ne milimo yakwe mu lulimi ulo alandilemo. Takwaba muli kalata wa kale imikalile iyacingililwa nge mikalile yakwe - insansa ne muteende fya kwa Allah fibe pali wene - lelo icacine, calicingililwa na filya fine aleelala, alelya, alenwa, na filya aleseka?

Kabili, aleikala shani na ulupwa lwakwe mu ng'anda yakwe?

Ne mikalile yakwe yonse yalisungwa kabili yalilembwa mu malembo ya bumi bwakwe; e o ali muntu, Ntumwa, uushakwete nangu cimo mu mibele ya bwine Lesa, kabili takwete amaka ya kuiiletela ubusuma nangu bubi.

4- Ubutumwa bwakwe

Lesa alitumine Muhammad (Lesa amupele uluse no mutende) panuma ya lintu Shirk, noubukaafiili, na bujahli fyasalanganine konse konse pa calo, kabili takwali nangu umo pa calo uwaletuungulula Lesa ukwabula ukumupanga fyakulinganisha, kano fye abanono abashelepo aba mu Buuku. Eico Lesa alitumine Intume Yakwe Muhammad (Lesa amupeele uluse no mutende) ukuba e wakulekelesha mu Bakasesema ne Ntumwa. Lesa alimutumine no butungulushi ne mipepele ya cine ku filengo fyonse; pakuti aicimfye pa mipepele imbi

yonse, na pakuti afumye abantu mu mfifi ya kulomba utulubi, ubukaafiili, no bujahiliya, no kubatwala mu lubuuto lwa kusumina muli Lesa umo ne cicetekelo. Kabili ubutumwa bwakwe bwaishile pwisishisha ubutumwa bwa Bakasesema abatangilile, uluse no mutende fibe pali bena.

Na aitile ku fyonse ifyo Bakasesema na Batumwa, umutende ube pali bena, baitileko: Nuhu, na Ibrahimu, na Musa, na Sulaimani, na Daudi, na Isa - ku kusumina ukuti Shikulu ni Allah, Kabumba, Uupeela, Uupeela Ubumi, Uuleeta Imfwa, Mwine wa Bufumu, na ni Wene uuteka ifintu fyonse, na ni Wene Wa Nkumbu, Wa Luse, na ukuti Allah e Kabumba wa fyonse ifili mu bubumbo, ifyo tumona ne fyo tushimona, na fyonse fimbi ifishili Allah fibumbwa fyakwe.

Kabili aitile ku kupepa Less (Allah) eka no kuleka ukupepa fyonse fimbi ifishili Wene. Alondolwele mu nshila iyalungama saana ukuti Allah ni umo, kabili takwata mwane mu kupepa Kwakwe, mu bufumu Bwakwe, mu kubumba Kwakwe, nelyo mu kuteka Kwakwe. Alondolwele na kabili ukuti Allah, Alumbanishiwe, tafyala nelyo ukufyalwa, kabili takwata uwingalingana na Wene nelyo uwingamupala; kabili tengila mu cintu nangu cimo mu fibumbwa Fyakwe nelyo ukusanguka umubili muli fyo.

Kabili aitile ku kusumina mu Mabuuku ya Bulesa

ayali nga ni Mipukutu ya kwa Ibrahim na Musa, umutende ube pali bena, na Taurat, na Zabur, e lyo ne Injil. Aitile na kabili ku kusumina mu Ntumwa shonse, umutende ube pali shena, kabili alondolwele ukuti uyo uukaana kasesema umo, ninshi naakaana na bakasesema bonse.

Kabili, alishimiikile abantu bonse pa luse lwa kwa Allah, nokuti Allah E Uubapeela fyonse ifyo bakabila muno calo (Dunya), nokuti Allah ni Shikulu, Uwa Nkumbu, kabili ni Eka fye E ukapingula ifibumbwa fyonse pa Bushiku bwa Cilye (Yawm al-Qiyamah), ilyo akababuusha bonse ukufuma mu nshiwa shabo, nokuti E uulambuula abasumina pa milimo yabo iisuma iyalungama icilambu icikuntikwe imiku ikumi, e lyo pa mulimo uubi, alambuula fye ukulingana na wo, kabili bakakwata ubunonshi bwa ciyayaya mu Akhirah. Na ulya uukaana no kubomba imilimo iibi, akapokelela icilambu cakwe muno calo (Dunya) na mu Akhirah.

Na Intumwa Muhammad (Ukutemwa kwa kwa Lesa no Muteende fibe pali wene) mu butumwa bwakwe taacindike umukowa wakwe, nangu icalo cakwe, nangu umwine wakwe. Lelo mu Qur'an i ya Mushilo mwalilandwa amashina ya Bakasesema Nuhu, na Ibrahimu, na Musa, na Isa (Umuteende ube pali bene) ukucila pa miku ishina lyakwe lyalandilweko. Ishina lya banyina nangu amashina

ya bakashi bakwe tayalandilweko mu Qur'an i ya Mushilo. E lyo mu Qur'an mwalilandwa ishina lya banyina ba kwa Musa ukucila pa muku umo, kabili Maryam (Umuteende ube pali wene) na o alilandilweko imiku amakumi yatatu na isano.

Kabili Intumwa Muhammad - Less Allah amupele ukutemwa no mutende - alicingililwa ku fyonse ifipusanya Ifunde lya kwa Lesa, amano, imibele ya cifyalilwa, nelyo ifyo imisango isuma ikaana; pantu Bakasesema - umutende ube pali bena - balicingililwa mu fyo basabankanya ukufuma kuli Allah, na pantu ebo bapeelwe umulimo wa kusabankanya amafunde ya kwa Allah ku basha Bakwe. Kabili Bakasesema tabakwata nangu cimo mu fisuma fya Bukateka nelyo bu lesa; lelo ni bantu fye nga bantu bambi abo Allah Uwa pa muulu asokolwela ubutumwa Bwakwe.

Kabili cimo pa fishininkisho ifikulu ifilanga ukuti ubutumwa bwa Ntumwa Muhammad (amalumbo na umutende yakwa Lesa fibe pali wene) ni isokololo ukufuma kuli Allah, ni cakuti ukufika na lelo buli fye ifyo bwali lintu ali no mweo, kabili bukonkwako na baMuslimu abacila pali bilioni imo, abakonkesha ifipope fya mu mateeka ya Buislamu nge Swala, Zaka, Saumu, na Hajji ne fimbi ifya musango uyu, ukwabula ukwalulwamo nangu ukupunsiwamo.

5- Ifishibilo fya Busesemo bwakwe ne filangililo fyakwe no bukakashi bwakwe.

Allah (Lesa)alakoselesha bakasema ne fishibilo ifilangilila bukasema bwabo, kabili abapeela ubushininkisho ubushinina pa butumwa bwabo. Cine cine, Allah alipeele Kasesema onse ifishibilo ifyo abantunse bengacetekelamo. Ne fishibilo ifikulu ifyapeelwe kuli Bakasema, ni fishibilo fya Kasesema wesu Muhammad, amalumbo ya kwa Allah no muteende fibe pali wene. Pantu Allah alimpeele Qur'an Itukuka, na yo e cishibilo icashalapo mu fishibilo fya Bakasema ukufika na ku Bushiku bwa Kiyama. Na kabili Allah alimukoseleshe ne fishibilo (ifipesha amano) ifikulu. Ne fishibilo fya Ntumwa Muhammad - amalumbo ya kwa Allah no muteende fibe pali wene- fili ifingi, fimbi muli ifyo ni fi:

Ubulendo bwa Isra no kunina kwa Mi'raj, no kupasuka kwa mwenshi, no kuloka kwa mfula imiku iingi panuma yakupepa kuli Shikulu wakwe pa kunwisha abantu abali mu cipowe.

Nokufusha ifyakulya na menshi ifinono, pakuti ilingi lya bantu lilyemo nelyo linwemo.

Kabili ukushimika kwakwe pa fya fisame ifyakale, ifyo tapali nangu umo uwaishibe mu bulondoloshi bwabo, kupitila mu kusokolola kwa Allah kuli wene, nge nshimi sha Bakasesema,

umutende ube pali bene, pamo na bantu babo, ne nshimi ya Bantu ba mu Lupako.

Kabili ukushimika kwakwe pa fintu ifya ku ntanshi ifyafisama ifyacitike pa numa, nga filya Lesa Uwatukukwa amwebele, nge mbila ya mulilo uukafuma mu calo ca Hijaz, ulya wamonenwe naa bali mu Sham, na bantu ukupikishanya mu kukuula amayanda ayatalimpa.

Na ukukwana kwa kwa Lesa kuli wene, no bucingililo bwakwe ukufuma ku bantu.

No kufikilishwa kwa filayo fyakwe ku babiye bakwe, nge fyo alandile kuli bene ati:

(لَتُفْتَحَنَّ عَلَيْكُمْ فَارِسُ وَالرُّومُ، وَلَتُنْفَقَنَّ كُنُوزَهُمَا فِي سَبِيلِ اللهِ).

"Faris na Roma, mucine fikafungululwa kuli imwe, na ifyuma fyabo, mukafipoosa mu nshila ya kwa Allah".

Nokumukosha kwa Allah (Lesa) ukupitila muli bamalaika.

Kabili imbila nsuma iyo Bakasesema, umutende bube pali bene, basosele ku bantu babo pali bukasesema bwa Ntume Muhammad, amalumbo no muteende bwa kwa Lesa bube pali wene. Kabili pali abo abasosele pali wene pali Musa na Davidi na Solomoni na Isa, ubutende bube pali bene, e lyo na bakasesema bambi abafumine mu Bana ba Israeli.

Kabili ne fishinka fya butontonkanyo na

ifilekanisho ifipeelwa[1] ifinakilwa na mano ayatuntulu.

Na ifi fishibilo, ne fishinka, ne filangililo fya mano fyalisalangana mu Qur'an iitukushiwa na mu Sunnah ya kwa Kasesema, ne fishibilo fyakwe fyalicila pa kupendeka. Kanshi uyo uulefwaya ukwishiba pali ifi, alingile ukubwelelamo mu Qur'an iitukushiwa, na mu mabuuku ya Sunnah na Seerah ya kwa Kasesema, pantu mulya e mwaba imbila ya cine pali ifi fishibilo.

Kabili ifi fishibilo ifikulu nga tafyacitike, abalwani bakwe ukufuma mu bakaafiiri babena Quraishi na mu Bayuda na Bena Kristu abaleikala mu citungu ca Arabia, nga balisanga akalanshita kakumubepesha no kucenjesha abantu pali ena.

Ne Qur'an Itukusho e chitabo ico Allah asokolwele ku Ntumwa Muhammad - ukutemwa na mutende kwa Allah fibe pali wene, kabili aya ni mashiwi ya kwa Shikulu wa fikolwe fyonse. Kabili Allah alishininkishe abantu na majini ukuti balete icalingana nayo nangula isura limo ilingene nayo, kabili uku kushininkisha kucili kwiminine ukufika na lelo. Ne Qur'an Itukusho ilaasuka amepusho

[1] Cilangililo Camashiwi Yakwe Uwapamulu: (Mwe bantu! Nacipeelwa icilangililo, eico kutikeni kuli ico. Cine cine, abo mupapa ukufumyako Allah tabengabumba nangu lunshi, nangu bengalongana pa mulandu wa ico. Kabili lunshi nga abapoka icintu, tabengacipokolola kuli wene. Ubunake ku uulelomba na uulelombwa.) [Sura Al-Hajj:73]

ayengi ayacindama ayalenga abantu amamiliyoni ukukangililwa. Ne Qur'an Ikulu yalisungwa ukufika na lelo mu lulimi lwa ci Arabu umo yasokolwelwe. Tapali nangu ni kaleta kamo akacepeshiweko, kabili yalimembwa no kusabankanishiwa. Kabili ni chitabo icikulu ica cipesha amano, kabili e chitabo icacilapo bukulu fyonse icaishile ku bantu, icilingile ukubelenga nangula ukubelenga ukupilibula kwa mapinda yamo. Na uyo onse uushabelengamo no kuisuminamo, ninshi alufishe ubusuma bonse.

Na kabili, Sunnah ya kwa Ntume Muhammad (sallallahu alayhi wasallam), amatungululo yakwe, ne mikalile yakwe, fyalibimbwa no kupitilishiwa ukupitila mu bakalondolola abacetekelwa. Fyalilembwa mu lulimi lwa Ci-Arabu ulo Intume Muhammad (sallallahu alayhi wasallam) alelanda, kwati fye aleikala naifwe, kabili fyalipilibulwa na mu ndimi ishingi. Ne Qur'an iya mushilo ne Sunnah ya kwa Ntume (sallallahu alayhi wasallam) e nsulo iili fye yeka iya ubupingushi na mafunde ya ci-Islam.

6- Ifunde ilyo Umutumwa Mohammed aishile na lyo —ukutemwa no muteende wa kwa Lesa fibe pali wene—

Amalango ya Shari'a ayo ayaletelwe ne Ntume Muhammad - Alla amutashishe no kumupa umutende - e malango ya Bwina Isilamu, kabili e

yakulekelesha mu Malango ya Bulesa no Butumwa bwa Bulesa, kabili yalipalana mu fishinte na malango ya Bakasesema abatangilile, nangula imibombele yasho yapusana.

Elyo lifunde lyapwililika, kabili lyalinga inshita shonse na mu ncende shonse. Muli lyene mwaba ubusuma bwe dīni lya bantu no bumi bwabo bwa pano isonde. Kabili lyalisanshamo imilimo yonse iya kupepa (Ibaada) iyo abasha bafwile ukubombela Allah, Shikulu wa filengwa fyonse, nge Swala ne Zaka. Lilelondolola na kuli bena imisendele ya fya ndalama, iya bukwebo, iya bwikashi, iya buteko, iya nkondo, na ya cifyalilwa,ifisuminishiwa ne fyakanishiwa, na fimbi fyonse ififwaikwa ku bumi bwa bantu na ku bumi bwabo bwa ku nshiku sha ku mpela.

Na lino Ifunde lya Sharia lilasunga imipepele ya bantu, ne milopa yabo, na umucinshi wabo, ne fyuma fyabo, na mano yabo, ne nkulo shabo. Kabili lisangwamo icilumba conse ne milimo isuma, kabili lilacenjesha ku bumbifi bonse no bubi. Litasansabika umucinshi wa muntu, ukulinganila, ubulungami, ubufulo, ubusaka, ubucishinka mu kubomba, ukutemwa, no kutemwina abantu ifisuma, no kulesha ukusumya imilopa, no mutende wa fyalo, no kukanya ukutiinya abantu noku balengesha umwenso ukwabula umulandu. Kabili Umutumwa Muhammad (ukutemwa kwa kwa Lesa

no mutende fibe pali wene) alelwa na lufyengo no bonaushi mu nshila shaiko shonse, elyo alelwisha na fisumino fya bufi, ukuipatula, no mikalile yaku isunga weka pa mulandu wa kupepa.

Kabili Intumwa Muhammad -sallallaahu alaihi wasalam- alondolwele ukuti Lesa alicindike umuntu -umwaume no mwanakashi- kabili alimushininkishishe insambu shakwe shonse, no kumulenga ukuba no mulandu pa fisalapo fyakwe fyonse, imilimo yakwe, ne micitile yakwe. Kabili amupa umulandu pa mulimo onse uwingaicusha umwine nelyo ukucusha bambi. Alilengele umwaume no mwanakashi ukuba abalingene mu ci cetekelo, mu mulandu, na mu cilambu. Kabili muli aya Amalango ya Sharia, mwaba ukusakamana ukwacindama ku mwanakashi nga ni nyina, umukashi, umwana umwanakashi, na nkashi.

Na Shari'ah iyo aletele Intumwa Muhammad - Alla amutashishe kabili amupeele umutende - yaishile ku kucingilila amano no kulesha fyonse ifingonaula amano nga ukunwa ubwalwa. Awe Icisilaamu cimona ubupepele ngo lubuuto ulubonesha amano inshila; pa kuti umuntu apepe Shikulu wakwe no kwishiba kabili no kumfwikisha. Kabili ifunde lya Cisilaamu lyalisumbwila icifulo ca mano, no kuyalula ukuba e cishinte ca mulimo wa muntu kuli Lesa, no ku ifumya ku minyololo ya fisumino fya bufi no kupepa utulubi.

Amalango ya Chisilamu yatumbika ishibilo lya cine, yalakoselesha pa kufwailisha kwa sayansi ukushili na lunkumbwa, kabili yalaita ku kulanguluka no kutontonkanya pa muntu umwine na mu fibumbwa fyonse. Ne fisangwa fya cine ifya sayansi tafipusana ne fyo Umutumwa - imembu no mutende fibe pali ena - aishile na fyo.

Mu mateeka ya Chisilamu tamwaba kusalulula kwa luko lumo lwa bantu ukucila lumbi, kabili tamwaba kusumbula isonde limo pali limbi, lelo bonse pa menso ya mafunde yayo balilingana; pantu abantu bonse mu ntulo yabo balilingana, kabili takwaba bucindami bwa luko lumo pali lumbi, nangu bwa isonde limo pali limbi, kano fye mu kutiina Lesa. Kabili Intumwa Muhammad (Lesa amupeele umuteende ne membu) yalisosele ukuti onse ufyalwa, afyalwa mu cifyalilwa (Fitrah), kabili takwaba nangu umo mu bantu ufyalwa ali ni kabifi nangu ukupyanika ulubembu lwa muntu umbi.

Mu mateeka ya ciSilamu, Lesa alibikilepo ukulapila, kabili e kutila: ukubwelela kwa muntu kuli Shikulu wakwe no kuleka ulubembu. IciSilamu cilafumyapo imembu isho shacitilwe pa ntanshi, no kulapila nako kulafuta imembu isho shacitilwe pa ntanshi. E ico, takwaba ukukabila ukusumina imembu sha muntu pa menso ya muntu umbi. Pantu mu ciSilamu, ubucibusa pa kati ka muntu na Lesa bwa mpanga fye. Kanshi taukabila umuntu

nangu umo ukuba umupalamikishi pa kati kobe na Lesa. Pantu iciSilamu cilakaanya ukupanga abantu balesa nelyo ababomba pamo na Lesa muli bushikulu bwakwe nangu mu bulesa bwakwe.

Ne funde ilyo umutumwa Muhammad - ukutemwa kwa kwa Lesa no mutende fibe pali wene - aletele, lyalipyanikile amafunde yonse ayapitilepo, pantu ifunde lya ciIslam ilyo Muhammad aletele ukufuma kuli Lesa e funde lya kulekelesha ukufika na ku bushiku bwa kulekelesha, kabili lyali ku bantu bonse aba mu calo; e mulandu wine lyapyanikile ifyapitilepo, nga filya fine na mafunde yambi ayapitilepo yalepyanikana. Na Lesa, Uwatukuka kabili Uwa pa muulu, tapokelela ifunde ilili lyonse ukucila ifunde lya ciIslam, kabili tapokelela ubupepo ubuli bonse ukucila ubupepo bwa ciIslam ubwaletelwe no mutumwa Muhammad - ukutemwa kwa kwa Lesa no mutende fibe pali wene -. Na uuli onse uwingakonka ubupepo bumbi ukucila pa ciIslam, takapokelelwe kuli wene. Na uuli onse uulefwaya ukwishiba ifingi pa mafunde ya ili ifunde, afwile ukufifwaya mu mabuuku ayacetekelwa ayalanda pa ciIslam.

Ico amateeka ya ciSilamu yalolele—nga filya fine e co amatumwa yonse aya kwa Lesa yalolele—ni cakuti ubupepwa bwa cine busumbule umuntu pa kuti abe umusha wa cishinka kuli Lesa, Shikulu wa

fibumbwa fyonse, no kumulubula ku busha bwa ku muntu, nelyo ku fintu, nelyo ku ficetekelo fya bufi.

Cine cine, Amateka ya ciSilamu yalinga mu nshita shonse na mu ncende shonse, kabili tamwaba muli ici icapusanako nefyo umuntu afwaya icine cine.pantu ni cisokololo ukufuma kuli Lesa uwaishiba ifyo abantu balekabila. Kabili abantu balakabila amafunde ayalungama, ayashipindulana. Ayawamya imikalile ya buntunse, aya shibikwa no muntu iyo, lelo yapokelelwa ukufuma kuli Allah. Yalatungulula abantu ku nshila ya busuma no butungulushi ubololweke. E ico nga bapingulako ukulingana nayo, imikalile yabo ilalungika kabili ilacingililwa ku lufyengo lwa kucitilana.

7- Imiminine ya balwani bakwe pali Wene, bunte bwabo kuli Wene.

Tapali ukutwishika ukuti kasesema onse aliba na balwani abamupata, abeminina mu nshila ya mukwita kwakwe, no kulesha abantu ukumucetekela. Na Intume ya kwa Lesa, Muhammad - amapaalo na umuteende wa kwa Lesa fibe pali wene - alikele na balwani abengi mu bumi bwakwe na pa numa ya mfwa yakwe. Kabili Lesa alimwafwile ukubacimfya bonse. Ubunte bwa bengi pali bena – kale na nomba – bwalilanga ukuti ni kasesema, nokuti aishile ne fyo fine baishile na fyo

bakasesema ba kale, umuteende ube pali bena. Balishiba ukuti ali mu cishinka, lelo ifilesha abengi pali bena ukumucetekela fintu ifingi nga kutemwa ubukalamba, nelyo umwenso wa bantu, nelyo ukulufya indalama isho apanga ukufuma ku ncito yakwe.

Kabili amatasha yonse yene ya kwa Allah (Lesa) , Shikulu wa filonganino fyonse.

❋❋❋

الفهرس

Komiti ya Bwina mano iya Butungulushi Bwaikulu bwa Milimo ya Dini ku Masjid Al-Haram na ku Masjid An-Nabawi 1
Kasesema Wa Ubusilamu Muhammad, amapaalo ya kwa Lesa no mutende fibe pali wene.....2
1- Ishina lyakwe na ulukota lwakwe na umushi umo afyelwemo no kukulilamo.....2
2- Icupo icapalilwe na Baamaayo abapalilwe. 4
3- Ukutendeka kwa Ubusokololo.....4
4- Ubutumwa bwakwe.....13
5- Ifishibilo fya Busesemo bwakwe ne filangililo fyakwe no bukakashi bwakwe. 17
6- Ifunde ilyo Umutumwa Mohammed aishile na lyo —ukutemwa no muteende wa kwa Lesa fibe pali wene— 20
7- Imiminine ya balwani bakwe pali Wene, bunte bwabo kuli Wene.....25

❋❋❋

bem449v1.0 - 15/11/2026

حرمين

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and the Prophet's Mosque in languages.